

Merlin Sheldrake (suom Ulla Lempinen): Näkymätön valtakunta (sienet)

Koti (<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/>)

/ Merlin Sheldrake (suom Ulla Lempinen): Näkymätön valtakunta (sienet) (<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net:443/merlin-sheldrake-nakymaton-valtakunta-sienet/>)

Merlin Sheldrake (suom Ulla Lempinen): Näkymätön

valtakunta (sienet)

EVA SUNDGREN

Merlin Sheldrake on brittiläinen biologi, tarkemmin sanottuna mykologi eli sienitutkija, jonka vuonna 2020 julkaistu tietokirja on saanut maailmalla innostuneen vastaanoton ja käännetty 30 kielelle. Luettuani teoksen en ihmettele ollenkaan, ja Ulla Lempisen suomennos tekee kunniaa mestariteokselle. Kun tekstiä lukiessa ei huomaa, että se on käänös, työ on erinomaista.

Johdannossa Shelldrake kertoo, mikä sai hänet innostumaan sienistä ja millä tavoin niiden tutkiminen on muuttanut hänen maailmankatsomustaan. Johdanto on kuin matkaesite, joka houkuttelee nojatuolimatkalle. Kirjassa puhutaan matkoista sekä konkreettisesti että kuvaannollisesti: tutkimusmatkoista sienten pariin ja sienistä saatavista hallusinogeenistä, joiden avulla tehdään matka arkitajunnan tuolle puolen. Johdannossa mainittuihin aiheisiin perehdytään tarkemmin erillisissä luvuissa.

Kaikki eivät ehkä tule aina ajatelleeksi, että sienet ovat paljon muutakin kuin itiöemiä, joita monet poimivat syksyisin ja valmistavat ruuaksi, tai ihotulehduksia aiheuttavia kiusankappaleita. Sienten ajatellaan usein olevan kasveja, mikä näkyy kauppojen ruokaosastoilla ja siinä, että kasvissyöjän oletetaan yleensä syövän sieniä. Tämä on kuitenkin virheellinen käsitys, sillä sienet (*Fungi*) ovat oma eliöryhmänsä, joka tosin tunnustettiin vasta 1960-luvulla. Sienet ovat tieteen marginaalissa, sillä niistä tunnetaan ainoastaan noin 6 %. Sienilajeja on kuitenkin arviolta 6–10 kertaa enemmän kuin kasvilajeja, ja niistä tiedetään onnettoman vähän – ne ovat Shelldraken sanoin biologian pimeää ainetta.

Alkuperäiskansoilla on ja muinaisilla kulttuureilla on ollut sieniin liittyvää paikkansa pitävää tietoa, joka on selvinnyt länsimaiselle tieteelle varsin myöhään, kuten joidenkin sienten antibakteerisuus. Myös eläimillä on monenlaisia sienisuhteita, joista tutkijoille on selvinnyt pieni osa. Sienitutkija törmää jatkuvasti yllätyksiin. Esimerkiksi sienet, kuten monet muutkin aivottomat eliöt, pystyvät muuttamaan käyttäytymistään ja sopeutumaan ympäristöönsä, ratkaisemaan monimutkaisia ongelmia, viestimään keskenään ja saalistamaan sukkulamatoja kammottavalla tavalla. Sienten voi siis sanoa toimivan älykkäästi.

Sienet saivat Shelldraken pohtimaan ihmisten luomia luokitteluja – miten suhtaudumme muihin lajeihin, miten määrittelemme älykkyyden sekä miten ihmiskeskeinen, mekanistinen luokittelujärjestelmä osoittautuu yhä puutteellisemmaksi, kun tieto muista lajeista lisääntyy. Etenkin suhtautumisemme näkymättömiin eliöihin eli mikrobeihin sai hänet pohtimaan, miten määritellä ja rajata yksittäinen eliö, kun eliöt ovat kietoutuneet toisiinsa monimutkaisilla tavoilla, esimerkiksi lehtenleikkaajamuurahaiset ja mykorritsasienet, kasvit ja mykorritsasienet, ihmisyksilö ja hänen kehossaan elävät elintärkeät mikrobit, joita on kilokaupalla ja joita ilman ruuansulatuksemme ei toimisi. Ihminen on siis sienten ja mikrobien kansoittama ekosysteemi eikä pelkkä yksilö.

Shelldrake tuumi, että sienten ihmeellinen maailma ei avaudu tutkijalle, mikäli tämä tyytyy pelkkään kylmään järkeilyyn. Tutkijalla pitää myös olla mielikuvitusta, jotta hän voisi edes yrittää ymmärtää kohtaamiaan hämmästyttäviä ilmiöitä. Shelldrake tarttui tilaisuuteen kokeilla LSD:tä valvotussa kliinisessä kokeessa. Hän sai turvallisesti ja laillisesti tyydyttää uteliaisuutensa kyseistä ainetta kohtaan, ja koe auttoi häntä ajattelemaan ihan uudella tavalla, olihan kysymyksessä psykedeeli. Lisäksi LSD on peräisin torajyväsienestä (*Claviceps purpurea*), joka aiheuttaa torajyväksi kutsutun kasvitautin viljoissa.

Merlin Shelldrake on hyvin innoissaan sienistä ja niiden pitkälti tuntemattomasta maailmasta, ja tämä innostus välittyy lukijalle. Teksti on kuvailevaa ja pedagogista, kirjoittaja yrittää ymmärtää ja tehdä muille ymmärrettäväksi monimutkaisia ilmiöitä, jotka ovat ihan kirjaimellisesti omaa luokkaansa, onhan sienikunta (Funghi) oma kuntansa eli pääryhmänsä eliöiden tieteellisessä luokittelussa. Sienten tutkiminen on vaikeaa, sillä laboratoriossa tai tutkimushuoneessa ei tavoiteta kuin osa sienten toiminnasta. Sienten autenttisessa elinympäristössä taas ei voida käyttää laboratoriossa saatavilla olevia menetelmiä, jotka kompensoivat ihmisaistien puutteet. Selväksi kuitenkin tulee, että sienet muodostavat pitkäikäisiä, monimutkaisia verkostoja erilaisten kasvien ja eläinten kanssa, ja nämä verkostot pystyvät muuttamaan toimintaansa olosuhteiden mukaan. Tutkijat puhuvat puiden internetistä, joka on huomattavasti moniulotteisempi kuin koulun biologiasta tuttu männyn ja mykorritsasienen symbioosi. Sienet esimerkiksi kasvattavat bakteereita ravinnokseen ja viestivät muiden eliöiden kanssa kemiallisesti. Sienet eivät ole passiivisia olioita vaan aktiivisia ja ihailtavan sopeutumiskykyisiä:

”Sienet ovat selvinneet maapallon viidestä suuresta joukkosukupuutosta, joista jokaisessa katosi 75–95 prosenttia planeetan eliölajeista.” (s. 206)

Sienet ovat hajottajia, jotka käyttävät ravintonaan kaikkea eloperäistä. Sopeutumiskyky ilmenee esimerkiksi siten, että sienet pystyvät hyödyntämään ihmisten jätteitä, jopa saasteita ja myrkkijä. Sienitiede on vasta alkutekijöissään, mutta sillä on valtaisa potentiaali. Shelldrake kertoo mielenkiintoisista kokeista ja innovaatioista, joissa sienten avulla pyritään ratkaisemaan ihmiskunnan itselleen ja muille eliöille aiheuttamia viheliäisiä ongelmia.

Sen lisäksi, että sienet voidaan valjastaa hajottamaan jätteitä, ne voidaan myös valjastaa rakentamaan. Shelldrake kertoo yrityksestä, joka kasvattaa sienirihmastoista muun muassa rakennuslevyjä ja pakkausmateriaalia. Materiaali on kestävä, muokattavaa ja ekologista, ja sitä tuottavat sienet käyttävät ravintonaan maissin korsia ja sahanpuruja eli ihmisten

näkökulmasta jätteitä. Myös NASA ja muotiteollisuus ovat kiinnostuneita rihmastomateriaaleista, jotka ovat paitsi kestäviä ja ekologisia, myös eettisiä verrattuna vaikkapa nahkaan. Jokainen tietää homesienestä saatavan penisilliinin, mutta sienten lääketieteellinen potentiaali ei rajoitu siihen. Esimerkiksi psilositybiinisienten parissa tehdyt kokeet ovat antaneet lupaavia tuloksia vaikeiden mielenterveysongelmien hoidossa, ja sienten avulla voidaan ehkä hoitaa eläin- ja kasvitauteja, jotka ovat yleistyneet tehomaatalouden ja muun ekosysteemejä köyhdyttävän inhimillisen toiminnan takia.

”Astuin tilaan, joka oli täynnä kolmimetrisiä hyllyjärjestelmiä. Sienten kasvatuskammio. Huoneessa oli tuhansia pussillisia pehmeänpörhöisiä rihmastokuutioita. Valkoisia, kellertäviä ja haalean oransseja. Minusta tuntui, että jos ilmaa suodattavat tuulettimet olisivat pysähtyneet, olisin kuullut miljoonien rihmastokilometrien raksahdusten niiden liikuskellessa ravinnossaan. Sadonkorjuun aikaan rihmastopussit uutetaan suurissa alkoholitynnyreissä mehiläislääkkeiksi. Niiden toimivuus on monien muiden radikaalien sieniratkaisujen tapaan edelleen epävarmaa: ne ovat vasta haparoivia ensiaskeleita kohti molemmin puolin turvattua eloonjäämisen mahdollisuutta, symbioosia nupullaan.” (s. 229)

Sheldrake on tehnyt perusteellista työtä: viitteet käsittävät lähes 46 sivua ja lähdeluettelo 43 sivua. Hänen teoksensa tarjoaa runsaasti uutta tietoa sekä kiinnostavia ja ihmeellisiä tapauksia. Ennen kaikkea se herättää toivoa: pitkästä ajasta sai lukea hyviä uutisia luonnosta ja ympäristöstä. Ehkä maailmanloppu ei sittenkään tule minun elinaikanani. Toivottavasti Sheldraken kuvailemille tutkimushankkeille myönnetään avokätisesti rahoitusta.

Merlin Sheldrake: *Näkymätön valtakunta. Miten sienet muokkaavat maailmaamme, mieliämme ja tulevaisuuttamme.* Suomentanut Ulla Lempinen. Gummerus

Eva Sundgren on sosiologian ja kirjoittamisen maisteri Jyväskylän yliopistosta.

« Previous:

Next:»

Karolina Ramqvist (suom Laura Kulmala) : Boethius (suom Juhani Sarsila): Filosofian Leipää ja maitoa (<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/karolina-ramqvist-leipaa-ja-maitoa/>) lohdutus (<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/boethius-filosofian-lohdutus/>)

admin

Vastaa

Viesti

Nimi

Sähköposti

Lähetä viesti

This site uses Akismet to reduce spam. [Learn how your comment data is processed \(https://akismet.com/privacy/\)](https://akismet.com/privacy/).

Spefi -romaaneja (Tomi Sirviö)

Proudly powered by WordPress (<https://wordpress.org>) | Theme: Content (<https://spicethemes.com>) by
SpiceThemes
